

Nevidomý a slabozraký návštěvník knihovny – zásady kontaktu a komunikace

**Mgr. Daniela Morávková
Tyfloservis, o.p.s.
14.5.2012**

TYFLOSERVIS

**Nestátní, nezisková organizace, která funguje už
21 rokem**

**Podpora zrakově postižených lidí starší 15 let na
cestě k samostatnému a soběstačnému životu a v
překonání důsledků zrakového postižení**

**Působení na okolní společnost směrem k
překonání předsudků vůči zrakově postižením
lidem a odstraňování a nevytváření novým
architektonických a mezilidských bariér**

SLUŽBY, KTERÉ NABÍZÍME

- **odzkoušení a výběr vhodných kompenzačních a rehabilitačních pomůcek** a informování o možnostech jejich získávání, **proškolení v jejich obsluze**
- kurz **prostorové orientace a samostatného pohybu**, poradenství týkající se odstraňování architektonických bariér
  - kurz **psaní na klávesnici PC**
- kurz **čtení a psaní Braillova bodového písma**
- kurz nácviku **psaní vlastnoručního podpisu**
  - kurz **sebeobsluhy**
- kurz **zrakové terapie**, tj. efektivní využití zbývajícího zraku
  - kurz nácviku **sociálních dovedností, sociálně psychologický trénink v překonání zrakového handicapu**
- **informační servis** a zprostředkování dalších služeb

FORMY PRÁCE S KLIENTY

- **ambulantní** (tj. ve středisku Tyfloservisu, o.p.s.)
- **terénní** (tj. v místě bydliště klienta)
- **jednorázové intervence**
- **speciální kurzy** (individuální, skupinové)

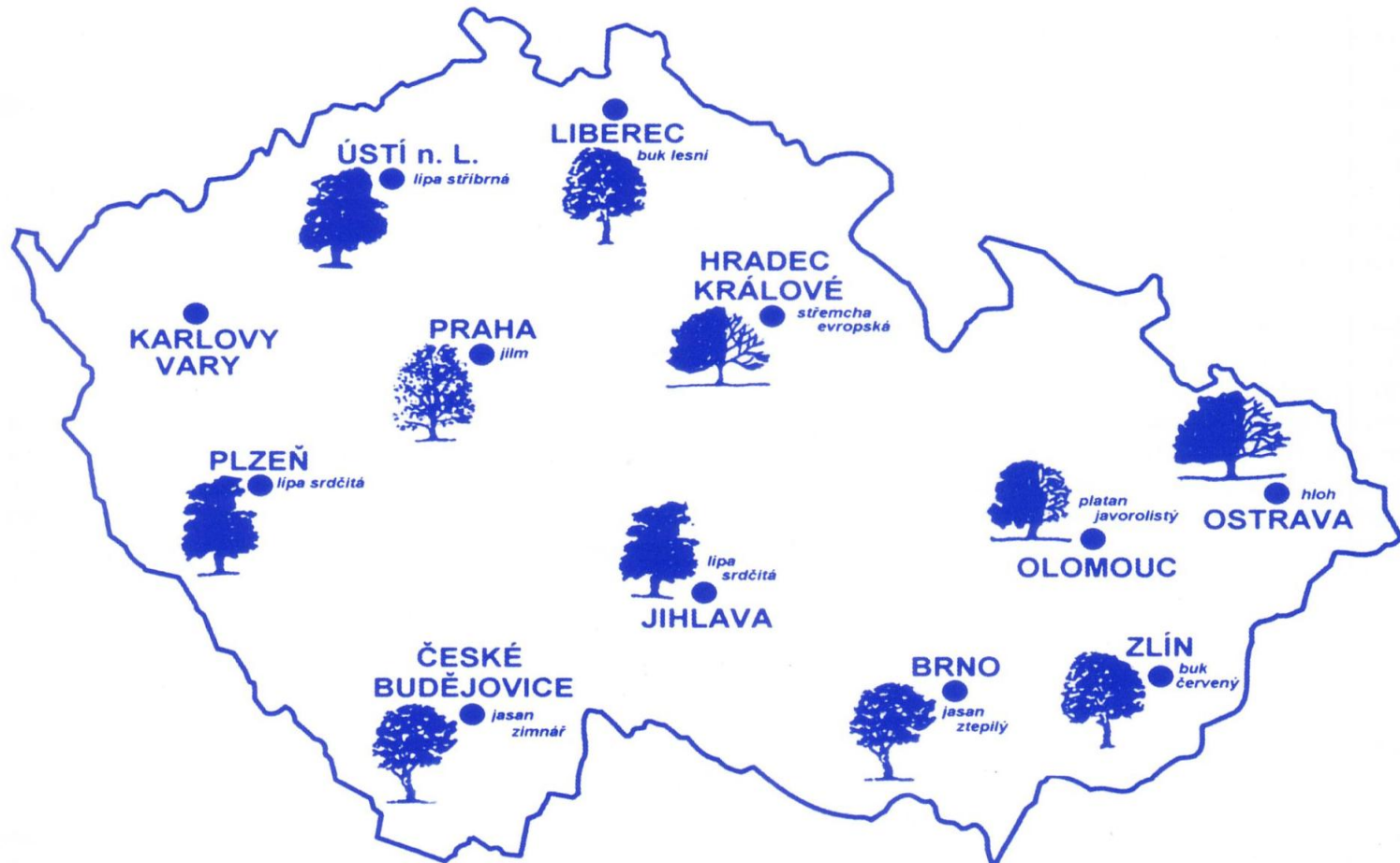
Převažuje individuální přístup dle potřeb klienta

(vlastní programovou náplň a rozsah kurzů určujeme podle skutečných potřeb, možností a schopností zájemce, též s ohledem na jeho přání)

**Všechny služby poskytujeme výhradně
bezplatně**

SÍŤ STŘEDISEK TYFLOSERVISU, O.P.S.

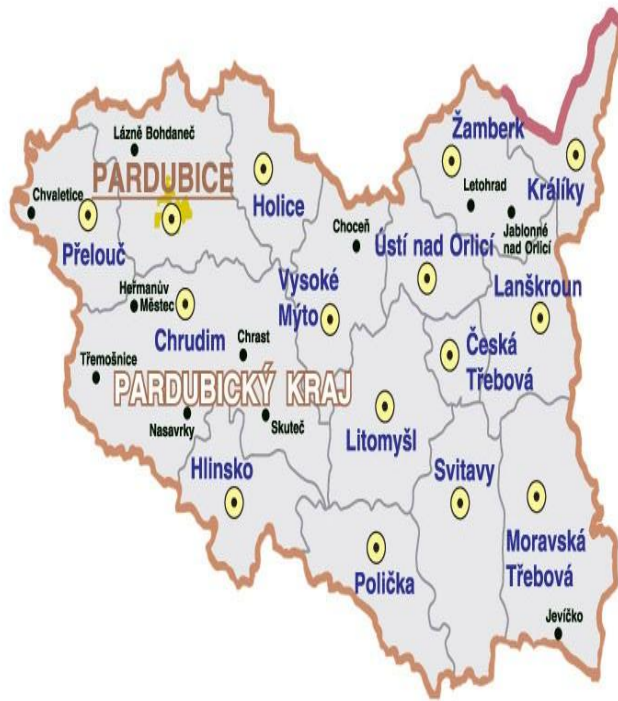
Jako symbol samostatného života nevidomých a slabozrakých lidí vysadili klienti téměř všech středisek Tyfloservisu Strom milénia.

ČINNOST STŘEDISKA V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI V ROCE 2011

- Celkový počet klientů: **112**
- Počet jednorázových intervencí: **195, tj. cca 187 hodin** přímé práce
- Počet intervencí v kurzech: **185, tj. cca 238 hodin** přímé práce
- Počet hodin v jiných aktivitách (konzultace v odstraňování architektonických bariér, přednášky, praxe studentů, vzdělávání pracovníků aj.): **1500** přímé práce

ČINNOST STŘEDISKA V PARDUBICKÉM KRAJI V ROCE 2011

- Celkový počet klientů: **139**
- Počet jednorázových intervencí: **243, tj. cca 208 hodin** přímé práce
- Počet intervencí v kurzech: **144, tj. cca 189 hodin** přímé práce
- Počet hodin v jiných aktivitách (konzultace v odstraňování architektonických bariér, přednášky, praxe studentů, vzdělávání pracovníků aj.): **470** přímé práce

KDE NÁS NAJDETE

adresa: **M. Horákové 549, 500 06 Hradec Králové**

telefon/fax/záznamník: **495 273 636**

e-mail: **h.kralove@tyfloservis.cz,**
pardubice@tyfloservis.cz

web: **www.tyfloservis.cz**

návštěvní den: **čtvrtek, 13 – 18 hodin**

Bankovní spojení : Komerční banka, č.úctu : 68 66 70 227/0100, IČO: 26 20 04 81

ČLOVĚK SE ZRAKOVÝM POSTIŽENÍM

1 – 1,5% nebo 150 000 lidí se zrakovým postižením v ČR (z toho odhadem 80 - 90% má využitelné zbytky zraku)

- Nevidomý od narození nebo se ztrátou zraku během života
- Nevidomý se světlocitem
- Slabozraký (různé typy poruch s různými důsledky v běžném životě)
  - zraková ostrost
  - zorné pole
  - světloplachost
  - šeroslepost - změny vidění během dne (i u světloplachosti)
- **Důsledky:** čtení informací, orientace v prostředí (hledání míst, WC, dveří), bariéry, poznávání lidí...

JAK MOHOU VIDĚT?

normální vidění

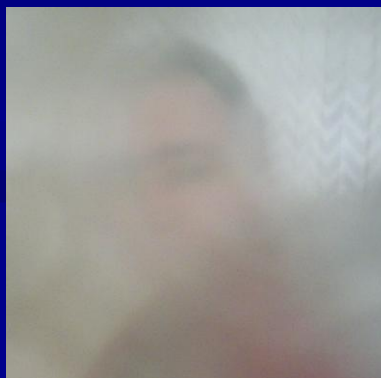
slabozrakost lehkého až středního stupně

slabozrakost
těžkého stupně

těžce slabý zrak

praktická nevidomost

JAK MOHOU VIDĚT?

normální vidění

 Braillovo slepecké písmo,
 prstová abeceda,
 znaková řeč,

slabozrakost lehkého až středního stupně

 Braillovo slepecké písmo,
 prstová abeceda,
 znaková řeč,

 Braillovo slepecké písmo,
 prstová abeceda,
 znaková řeč,

 o slepecké
 abeceda,
 a řeč,

slabozrakost těžkého stupně

 tiskací pís
 onoslepečn

těžce slabý zrak

 Braillovo slep
 stová abec
 znaková řeč
 ová

praktická nevidomost

 da

JAK JE MŮŽEME POZNAT?

- **Postižení zraku nemusí být zjevné**
- Formální doklady (ZTP, ZTP/P, karta sociálních služeb - samolepka se symbolem slepoty, krizová karta)
- Další indikátory (nespolehlivé):
  - bílá hůl, vodící pes (bílou hůl nebo vodícího psa by měl používat pouze nevidomý, prakticky nevidomý nebo těžce slabozraký člověk x instruktoři mobility, cvičitelé vodících psů)
  - černé brýle
  - dioptrické brýle
- Vzhled očí
- Oční kontakt
- Celkové chování
- Optické pomůcky, šablony atp.

KOMUNIKACE S LIDMI SE ZP

Je dobré si uvědomit:

Až 90% všech informací získáváme zrakově, tj. vytváříme si představu o prostoru, o lidech s nimiž komunikujeme, o dění kolem nás

Oči nám umožňují nejen vidět, ale také udržovat rovnováhu, myslet, řešit problémy a provádět činnosti, doplňují schopnost koordinovat pohyby

Že jsou to lidé jako všichni ostatní

Pokud si nejsem něčím jist, stačí se zeptat, jak to má být

KOMUNIKACE S LIDMI SE ZP

Čeho se v jednání s klientem vyvarovat :

- **Opomíjení klienta** a směřování dotazů na jeho průvodce
- **nepřiměřenému „opečovávaní“** (běžné věci a péči o vlastní osobu obvykle zvládá, příp. je vhodné se ho nejprve zeptat)
- **nevhodné manipulaci** s klientem (tlačení do dveří, při usazování...)
- **přemísťování osobních věcí**, ale i věcí v prostoru bez předchozího upozornění, **zapomínání otevřených dveří, skříněk...**
- **neurčitému či nepřesnému vyjadřování** (tam, tady, pozor...)
- **příliš rušnému prostředí** (zvuky, hlasy...), zejména pokud něco pacientovi sdělujeme nebo **dlouhému mlčení**
- **nepřiměřenému soucitu** a **obav z používání určitých výrazů** (vidět ...)

KOMUNIKACE S LIDMI SE ZP

Co je vhodné dělat:

- **oslovovat klienta jménem** (tak si bude jistý, že mluvíte k němu)
- **podat ruku, představit se klientovi jménem, sdělit mu svou pozici**
- **dívat se pacientovi do tváře** (i když nevidí, pozná, jak jste k němu natočení)
- **v přiměřené míře popisovat vše**, co se děje kolem něj a co se bude dít s ním (předejdete pocitu nejistoty, obavy), **přiměřeně popsat prostředí**
- **přečíst vše, co má podepsat, a nabídnout pomoc** při vyplňování formulářů
- **předávat klientovi jakékoli věci přímo do ruky**
- **věnovat mu více času** (určité věci mu trvají déle), **projít s ním důležité trasy**

ZÁKLADY PRŮVODCOVSTVÍ

- **Navázání kontaktu** (přirozeně, představit se, případně podat ruku, vždy se zeptat, zda můžeme pomoci, lehce se dotknout)
- **Držení** (průvodce nabídne paži, ZP se drží nad loktem nebo za předloktí, držení je pevné)
- **Při chůzi** (nikdy ZP netlačíme před sebou, ale jdeme půl kroku před ním, ZP jde vždy na bezpečnější straně, rychlost chůze přizpůsobíme ZP)

ZÁKLADY PRŮVODCOVSTVÍ

- **Zúžený prostor** (průvodce posune loket dozadu, ZP jde v zákrytu)
- **Procházení dveřmi** (ZP na straně pantů, průvodce otevírá, položí ruku na kliku, ZP po ní sjede, nalezne kliku, zavírá ZP)
- **Chůze po schodech** (přistupujeme k nim kolmo, zpomalíme, průvodce sdělí schody nahoru/dolů, upozorní na první a poslední schod)
- **Rozloučení / přerušení kontaktu** (vybereme vhodné místo, popíšeme okolí, sdělíme, že odcházíme)

ZÁKLADY PRŮVODCOVSTVÍ

- **Dohledávání předmětů** (přesně popíšeme, poklepeme na předmět nebo položíme svou ruku na předmět a ZP sklouzne svou rukou po naší)

Některé situace:

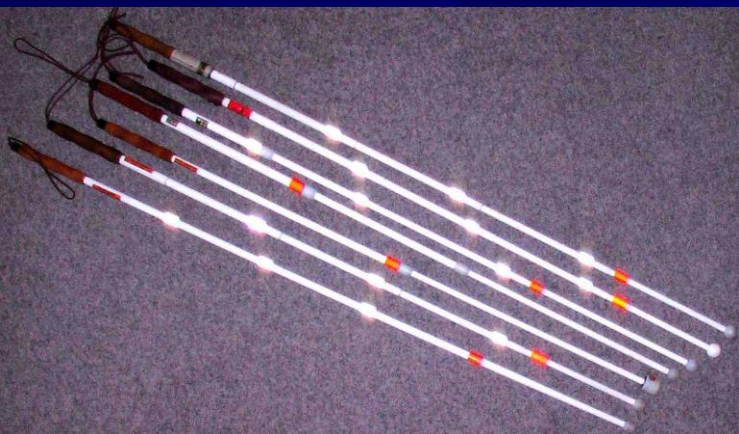
- **Jídlo** (vše popíšeme, pro rozložení potravin na talíři využijeme ciferník hodin)
- **Osobní hygiena** (ZP doprovodíme na toaletu, popíšeme uspořádání toalety, ZP upozorníme, pokud má nečistotu nebo jiný defekt na oděvu)
- **Podepisování** (použijeme šablonku nebo ZP položíme prst nebo tužku na místo podpisu)
- **Nasedání do auta** (průvodce položí ruku na kliku, ZP si ji sklouznutím po ruce dohledá, příp. otevřeme dveře a ZP položí ruku na horní hranu dveří)

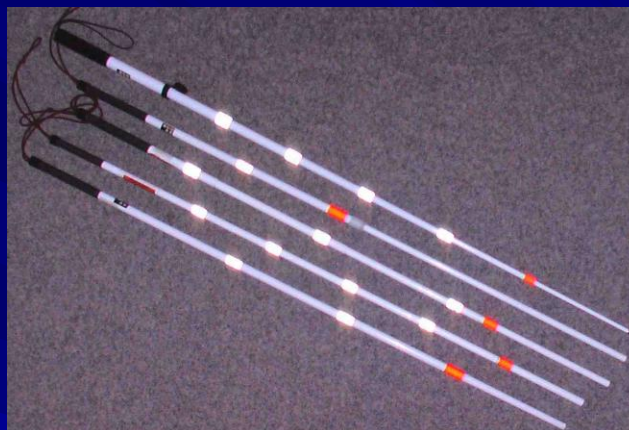

POMŮCKY, KTERÉ MOHOU POUŽÍVAT

bílé, příp. červenobílé hole

orientační

signalizační

opěrné

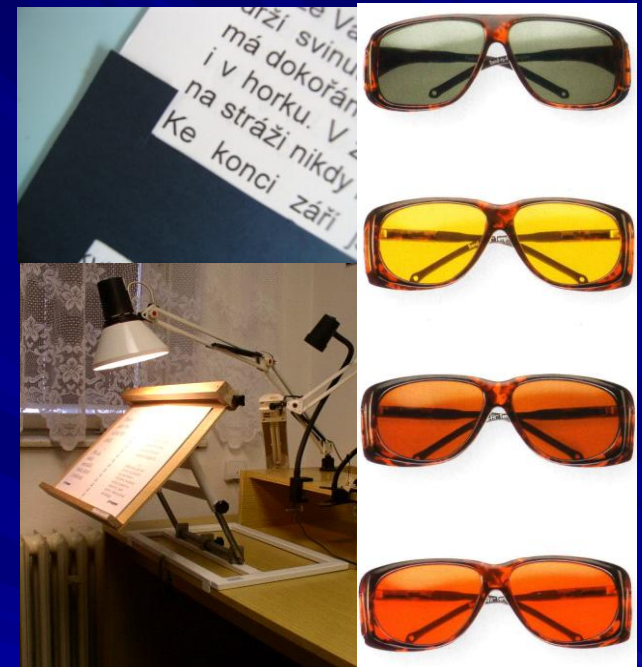
červenobílé

POMŮCKY, KTERÉ MOHOU POUŽÍVAT

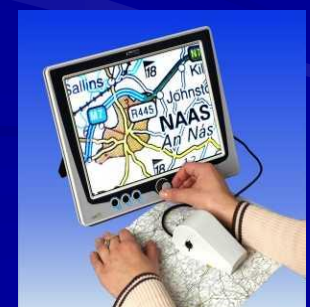
optické pomůcky

neoptické pomůcky

televizní kamerové lupy

POMŮCKY, KTERÉ MOHOU POUŽÍVAT

šablonka na podpis

mluvicí nebo kontrastní hodinky

mluvicí tonometr

Sherlock s čipy

Colorino

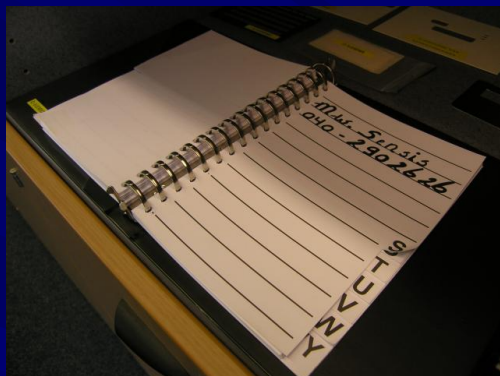

Pichtův psací stroj

KONTRASTY A JINÉ ÚPRAVY PŘEDMĚTŮ

zvětšené popisky, výrazné linky, fixy

využití kontrastů na předmětech

označení spotřebičů

využití kontrastu při stolování

KONTRASTY V INTERIÉRU

KONTRASTY A ÚPRAVY V EXTERIÉRU

Děkuji Vám za pozornost

